

Annulatus Annad:
 Annulatus tilliel 3 mcl. m/m
 Elimesel " " 5 " "
 Ellem. tillaeliel " " "
 Rohaasim. Annulatus 75%
 odawamad.
 Trallitsoob, mis alla lde klee-
 tuspoega ja karviamata laa-
 mad, alal el hoia. Suuremad
 kirjalööd jooetate ainult lile
 ning, mil jellest durt laasal.
 Kirjalöödel peab saata tilliel
 nunt ja abreis al olem.

XIII. अनुसंधान.

Siri tül; lifwideeritud.

soovimata **õmblesma**finnaid täieliku vastutusega. Koorelahutajaid. Peale selle mitmesuguseid teraskaupu, taskunuge, kääriid, talululle, terastradist ja rauast jalamatte, vedru (spiraal) futapaelu ja palju muid kaupu.

EKO EKO

Igasugu

pudelid ja klaasnõusid

p a k u b

— Eesti klaasi-
tööstuse O.-Ü. **EKO** —

Tallinn, Raatuse uul. nr. 10.

D.-Ü. „Estonia“ Film.

(Zürcher).

rama horitfondi poole ning mõtlewad ümbruskonna arusaamatuse, tühimuse ja leiguse vastu, samuti ka enese nõrkuse ning saamatuse vastu just nagu hirmu lähe vastu.

Meie noorfugu otjib tõde, otjib vormi, milles mõiks avalduda tema tegemustung, loomisiha. Veel aga tunneb ta enese olukorda nagu päratu fuures, tühjas hoones, kus on kahtlemata ka olemas ufjed, palju fuuri uffi, mis wiivad wälja päikesevalgusele, kuid kus fataalsel, kummalisel wiisil ei leia mitte kergesti neid uffi, waid peab ettemaaltlikult seinu mööda otjides kabama.

Mitmesse organisatsiooni, mitmesse rühma kuuluvad noored otjijad ning ei ole põhjust ütkegi neist otjijasühmest pidada halwaks ka siis, kui tas ette tuleb määratusi ning tehakse wigu. Minult see ei ekfi, kes midagi ei otji.

Täiskasvanute kodanikkude kõlbline kohustus on — tulla noortele wastu, olla neile juhtideks, rafendada nende teenistuse kogu oma elutarkus, kogemused, wilumusjed.

Meist enestest oleneb fuurel möödul, kas ja kui peatselt leiawad meie noored õige arenemistee.

Sellest tõsiasiast on weendumus wiimase ajal juba mõnedki meie feltskonnas. On siidamesse wõdetud noorte saatust, on tulnud neile wastu heatahtliku arusaamifega.

Eriti tuleks jeda tunnistada meie wähe-mate linnade kohta, nagu Tartu, Wiljandi, Wõru.

Tallinn mängeb veel ajutiselt uhe printsi oja, häbeneedes teha tegemist „laste asjades“.

20. ja 21. aprillil pidasid Eesti „noor-sepa“ Tallinnas efimest ülemaalist kongressi. Tallinna publikumist tulid ainult üfifut kongressile pealtkuulajateks. Kas loetaks ajalehtisiki kongressi kirjeldust? Koode-tawasti ometi.

Kui kongressi kõneained oleksid wast ol-nud liig „kerge“ fuurte, teeruliste probleemidega treneeritud ajudele, siis oleks eht kongress midagi pakkuda mõinud filmale: ülinoores inimejed tõfifelt hääletamas, walimas. Kas neist küübest ei wõrju kodanikud, kes teadlikult astuwad wäifefigi faume, rääkimata fuurtest, riikfife tähtfufega jammest.

Tallinn teeb äri, Tallinn kogub raha, — eht kergendab ta selle kaudu noorte ainelisi rasksusi? — Ojalt on ta jeda teinud, kuid nagu kongressil räägiti, minewat selles fuf-tes rekord warsti prowintsi-linnade kätte.

Mõnelele ei meeldi noorfeppade wäline fuju, nende kirjud ehted, lipud, marsimine. Sellest on palju ja pikalt kirjutatud ja rää-gitud.

Kuid kui skouting kaswatab inimesele tieloomu, kohusetunnet, arendab temas praktilist mõistust, teramõttelikkust, tähelepä-nikkust, aratab tööhimu ja töördõmu kas wõt wäifefigi määral, siis mõib talle nende teene armel andeks anda ta kirjud lindid õlal, noõrid rinnal, wiled taskus...

Noored armastawad ehteid, eredaid, rõõmjad wärwe. Kui nad forb jõuawad sellele arenemisastmele, kus wäifefed efektid enam ei weetle, teelduwad nad kadmast kir-jut ülifonda.

Noor-feppade ainelisteks ja kõlblisteks toetajateks on nõndanimetatud wanemate-kogud.

Kongressil astufid ülles wanematekogude efitajad, andes seletusi kogude tegemuse koh-ta, kriipjutades alla põhimõtteid, millete peale tahetaks rajada waheforda noortega.

Noortele kawattetaks jätta tegemuswaba-dus ja enefemääramisõigus, wanad saawad olema nõuandjateks rasfemate küsimuste lahendamife puhul.

Rahuldustundega kumled farnaseid kawat-fusi jel ajal, kus meil „kroonu“ noorfoofas-watajad aina jepitfemad käsfude ja teeldude finwitahwid ning mõtlewad nende elutute tahwlite abil päästa noortfugu „kõigest fur-jast“, mõimaldades ühtlasi enefele mugawat rahu paberiwirnade taga, eemal tegelikust elust. Noor-feppade liikumine on fifulifelt üks noorfoole käpärast olewatest teedest tõe ja headuse poole. Ei peaks ta andma aja-kestel füllalt rahuldawaid tagajärgi, siis otjijawad noored omale uue tee, uue awause, kufst pääfep walguise kätte, ning tunnistawad awalikult, ilma malehõbita: „Meie ei mõit-nud veel seeford, jelt ei ei olnud mõitu wäärt ega wõiduwõimelised. Meie tahame teifel teel omandada, mis meil veel puudub, jefes, et walitfeda ijeenda, looduse ning kogu maailma üle ühes teiste tiifedate raasfide ja rahwastega.“ —ei—

Genua konverents.

Wenemaa küsimus.

Wenelaste wastus Londoni ekspertide märkegurja peale.

ETA. London, 21. apr. Genua Wene delegatsioon wastas Londoni märgufirja peale, mis fjaldas liitlaste ekspertide kom-missjoni poolt kofufjutud tingimisi kaubandusliste fuhete uuesti alustamise kohta. Wenemaa lubab weel ühe samm astuda järel-andmise teel, kuid tingimisel: 1) et Wene sõjawõlad ja maksimata protfendid tühjaks-tunnistataks, ja 2) et Wenemaale antaks wastawat rahalist toetust oma majanduslise elu uuesti jalalejeadmiseks. Niiugustel tingimistel oleks Wene walitus walmis andma endistele omanikkudele tagasi natsio-nalifeeritud warandused wõi murefema nei-le wastawat kahjutaju. Siiski seletab Wene delegatsioon, et Wene walitus ei wõi oma peale wõtta mingifugust kohustust en-diste walitfuste mõlgade fufstes, kuni ta de-jure ei ole tunnistatud huiwitatud riikide poolt.

ETA. „Morning Post“ korrespondenti teatel tegewat Lloyd George küif, et Wene-maale de jure tunnistamist nõutaba.

Nagu Reuter teatab, olewat ekspertide alamkommissjon selle wastu, et Wenemaad tunnistataks, enne kui ta tjaariaegseid mõl-ge ei ole tunnistanud.

Prantslased ei ole wenelaste wastufega rahul.

Wenelased oma teadaande tagasi wõtnud.

ETA. London, 22. apr. Reuter. Genuaft teatatakse: Barthoult faadud juhatusel põhjal lahkus Prantfufe ekspert Seydoux kommissjonist, kes Wene küsimust arutab, jelt et Prantfufumaa rahul ei ole Wene wastufe-ga Londoni ekspertide konverentfi märgufir-

ja peale Wenemaa asjus. Wenelased hoidfid kriisi seega ära, et nad oma teadaande tagasi wõtfid.

Prantslased teelduwad wahetuhumisi likwi-deeritufs pidamast.

London, 22. apr. Reuterile telegrafeeritaks Genua: Et Prantfufumaa Kapallo (We-ne-Saffa) lepingu läbi teffinud wahetuh. lahendatus ei pea, jefgub kahest märgufir-jast, millest üks on faadetud Genua konve-rentfi sekretariaadile ja teine liitriikide wa-litfustele. Efimefes märgufirjas jefelab Prantfufumaa, et Kapallo leping rifub Can-nes'i otjufed. Ühtlasi tunnistatakse ka Saffa wastus liitlaste märgufirja peale mitte rahuldawaks. Prantfufumaa paneb selle-pärast ette, et liitriikide delegatsioonide efimehed kofu kofu tulefid fefuforra üle nõu pidama. Teises märgufirjas finnitab Prantfufumaa, et Kapallo leping rifub Wer-failles'i lepingut. ETA.

Inglased wenelaste wastufest rahuldatud.

ETA. London, 22. apr. „Daily Chro-nicle“ loeb Wene märgufirja fookfaks ja ar-wab, et see kõrwaldab ühe tafistufe konve-rentfi kordamineku teelt. Leht arwab, et kofik oleneb nüüd sellest, kas delegatsioonid omawahel kofufleppede jõuawad Wenema-a asjus.

Lepingu tegelikud järeldused Moskwas.

ETA. Berliin, 22. apr. Endise Saffa faadiku krahw Mirbach'i mõrtfufad on Mosk-was rewolutsioonilise tribunaali kätte antud.

Eesti delegaadid Itaalia kuninga jutul.

ETA. Genua, 22. apr. Itaalia kuninga, kes täna sõjalaewal „Dante Alighieri“ Genuasse jõudis, efitleti konverentfi dele-gaadid, eefilastest Westel ja Rusta.

Ühmine õigusteadeaste päew Tartus.

19. ja 20. aprillil.

(Rõpu.)

Administratiwfohtu korraldusest refereeris riigikohtunik P. Puusep, jefgita-des pikemas kõnes neid puudusi, mis jel alal olemas, ja efitades järgmisi teefe uuen-duse läbiwiimiseks:

I) Administratiwfohus peab, et asjad kiirelt otustatud faakfid, wabastatama asja-de arutamiseks, mis mitte puhtadministratiw-fesed ei ole ja mida jeaduendaja wae-walt kawatjes administratiwfohtu otustada anda.

II) Et administratiwfohus korralikult mõifs töötada, oleks tarwis praegu makswad jeadused, mis riiklikku walitsemistawasse puutuwad, wabariigi põhiseadusele wasta-walt iimbortõttada eht uued wastawad jeadused wälja anda. Nii sama tuleks wälja anda: 1) linna-, maakonna- ja walla-oma-walitfufe jeadus; 2) riigiteenistufe jeadus; 3) maksude määramine riigi ja omawalit-fuste heaks tuleks kindlaks määrata ja juht-nõõrid wäljatõttada, mille järele maksu-määramisel peaks käidama. Nimetatud teefid wõeti koosoleku poolt päraft liihifefi läbirää-fimisi wastu.

Sellele järgnes riigikohtu efimehe R. Partfi referaat

hoolekande-fohtu.

Oma kõnet kofu wõttes efines ta järg-miste teefidega:

I. Praegused hoolekande-fohtud, mis ühi-felt linna ja maakonna jaoks on afutatud, tuleb ärafaotada. Nende afemel tuleb hoole-kande asjad linnades linna hoolekande-fohtu kätte anda, maal aga maa hoolekande-fohtu kätte. Ma hoolekande-fohtud awotaks iga wastawa rahukohtuniku juures.

II. Linna hoolekande-fohus jefiab koos liihifet rahukohtunikust, kui efimehest, kelle rahukogu rahukohtunikfude hulgaft nimetab, ja 3—7 liihifet eht kaasistujast linnaoli-fogu määramise ja waliku järele, rahukogu finnitamisel.

III. Maa hoolekande-fohus jefiab koos wastawa jaoskonna rahukohtunikust, kui efimehest, ja liihifet, keda iga walla ja alewi kohta, mis tena jaoskonda käiwad, üks wa-litaks kohaliku wallanõukogu poolt, rahu-kogu finnitamisel.

IV. Hoolekande fohtu liihifed walitaks linnaoliifogu ja walla- ning alewi-nõuko-gude poolt kas oma eht teiste kohalikkude elanikkude kesselt, mõimalikult niiuguste hulgaft, kelle peale jeaduse järele eestfohtuie ametid mõib panna.

V. Hoolekande-fohtud jefilawad rahuko-

gude all, kuhu asjast huiwitatud üfifufel on õigus hoolekande-fohtu toimetuste üle edasi-faewata ftiwiil-asjades jaoks ettenähtud kor-ras, kuma rahukogu otfuste peale endist wiifi reuifjoni korras riigikohtu ftiwiilfofonda wõib faewata.

Et aeg hiline, siis otustati selle küsimuse üle mitte läbirääkimisi pidada. Samuti ei pandud ka hääletamisele efitatud teefe.

Rõpu päewakorra punktiks oli

fohtu keele küsimus.

Refereeris selle küsimuse üle lühidalt wann. adm. J. Karlson. Wõeti wastu järg-mised teefid:

I. Kohtu keel peab olema rahwapärane, loogiline, otstarbekohane, täppis ning õige wäljendamisef, faunis sõlawuses ning liihifene kufjus.

II. Kohtukeele arendamise töö koonda-miseks ja hindamiseks loob õigusteadeaste päew kohtu keele kessfoimkonna, kelle üles-andeks on ftiamaani jel alal tehtud tööd kon-trollida ja edasi arendada, eriti ka jeda tööd hinnata, mida Tartu õigusteadeaste jelt-fel alal on teinud ning teeb.

III. Õigusteadeaste päew soowitab, et jama töö huiwides kohtadel wastawad toim-konnad loodaks, kes oma töö tagajärgede üle kessfoimkonnale järfaegselt teatawad.

IV. Õigusteadeaste päew tunnistab tar-wilikust, et kohtu keelt normaw sõnastif weel jel aastal ilmuks, et selle keele alal wa-litfemal korralagedust piirata ja faotada.

Sellela lõppes kell 1/10 õhtul efimene Eesti õigusteadeaste päew, mille töö oli as-jalist ja ilma suurte sõnade tegemifeta.

Ojandotjad oli kofu tulnud üle kogu riigi, ka Saaremaa oli efitatud. Rõige rohkem ojavõtjaid oli Tartust, sellele järgnes Tal-linn jne.

Õhtul oli korraldatud pidusöök Eesti üli-õpilaste jeltfis, kufst hilja õõfel sõbralikus meeleolus lahuti.

Järgmise õigusteadeaste päewa kofufutufumise ja päewa korralduse asjus

Wõeti wastu järgmine täendaw juhatusel poolt wäljatõttatud refolutfioon:

1) Õigusteadeaste päewa poolt walitud sekretariaadi peale pannaks kohustus õigusteadeaste päewa faawutuste läbiwaata-mine ja awaldamine juriidilises ajafirjas.

2) Järgmise õigusteadeaste päewa ette-walmistamiseks ja kofufutufumiseks loob õigusteadeaste päew orgaani, millesse kuuluf-

fid efitajad igaft kofu ringformast, misjuures wastawale orgaanile õigus antaks end ffooptafiooni teel täendada.

3) Õigusteadeaste päew tunnistab tar-wilikust, et järgm. päewa awamispäewaks lihawõtte puhadele järgnew päew määrataks, päewa ärapidamise koha küsimust orgaani hooleks jättes, mis tema kofufutufumiseks loodaks.

4) Õigusteadeaste päew tunnistab tar-wilikust, pöõrata wastawate afutuste poole ffoowiawaldusega, et õigusteadeaste päewa ajal kofututes istumisi ei peetaks.

Kõif õigusteadeaste päewa materjaalid ja aruanded antaks järgmifele päewale p. 2 järele walitawa orgaani kaudu üle.

Kommissjoni,

mis eelnufe refolutfiooni p. 2. põhjal otfa-tatud afutada, walitaks 5 liiget: wann. adm. M. Birk ja wann. adm. R. Gliafer Tallinnast, wann. adm. J. Karlson Tartust, wann. adm. R. Baars Wiljandist ja hra Mõistus Raf-wereft.

—ooo—

Sport.

Ilma tõeewõifluse eel.

Õnawõimine efimõitlusest.

Möödalainud aasta ilma maadlusest-wõifluse eel peetud rasteidustiku kongressi Helsingis otustas Eesti pordilliidule luba-da 1922. aasta ilma tõeewõiflusi ära pida-da. Siit andis omakorda wõifluse tehni-lise läbiwiimise E. J. „Kalewi“ kätte. Nüüd on efimõitlused juba ufte ees, kuid ülesandmisi wõiflustele on jeni ootawata wahefel armul tulnud — ftiqant nelja wälfis-riigi poolt, nagu meie laupäewases lehes juba teatasime. Suwitaw on, millega fututud riigid enefe mitteilmumisi põhjendawad. Belgilased kaebawad reisir kalliduse peale. Kuid siiski oleks nad nõus, paar oma tõfijat efimõitlusele faatma, kui meie kofit sõidu ja ülespidamise kulud kofuks ja liifaks weel 25 franki päewaraha maksaks. Belgilaste nõud-mised tunduwad igatahes imelikumena, ar-mesfe wõttes nende kõrget rahafurfi. Oma firjades toonitawad belgilased faaljuures en-di tõfjate wõimisi. Nendest wõida Reu-land, keda belgilased Antwerpeni olümpia mängude ajast mäletawad, häid tunnistusi anda.

Hollandlased wabandawad mitteilmumist aja puudusega, jelt reis Tallinna kasta liig faua.

Itaalia tõfjaid peletab eemale piff maa. Ara peawad jääma ka Austria tõfjaid. Kellest kõine kahju on, jelt seal ei puudur häid spordimehi. —efi—

Tõstefang efimõitlusele,

mis Stettinist tõstefangide walmistamise alal tuntud firma Raspar-Berg'ilt juba märtsifinul tellitud, ei ole weel jeni Tallin-na jõudnud. Suhtumisel, kui tellitud fang kohale ei jõua, wõetaks efimõitlustel tarmi-tufele Balti spordiriistade wabriku mudeli-fang, mis famafisteemiline. Berg'i fangi hind on 13.000 Gmk. —efi—

Wiperus auhindadega.

Efimõitlustel wäljajagamifele tulewad auhinnaad on Schweitfift juba 15. märtsil wälja jadetud, kuid jeni ei ole nende kohale-jõudmifeft Tallinna teadet tulnud, mis nen-de õigeks ajaks kohalejõudmist üldse küitawaks teeb.

Nuhtinde on 25, kogumunas 30.000 Gmk. Umbes samane hugu on diploomidega mis Saffamaalt tellitud, ja ka weel kohale jõudnud ei ole. —efi—

Teated Ungarist.

Walimiste-cessed määrused.

Ungari walitus on awaldanud määrn-fed, millete põhjal tuleb lähenemaid parla-mendi walimisi pidada. Walimisi peetakse nimefirjade järele. Soadikud ja faadikute kandidaadid tulewad nimefirjas eraldi nime-tada.

Ungari rahwaluule ja Kalewala.

Grexa Gyula fulest ilmus hiljuti kirjatoõ, mis jälgida püüab fufteid Ungari rahwaluule ja teiste Turaaani rahwaste luule mahel. jefgets tehes et Ungari rahwaluules leidu-wad samad motiivid, mis Kalewalast.

Ungari muusika

puhastamine rahwuswahelistest ja muistaste mõjudeft on praegu fäfil. Sähemal ajal il-mumwat trüfift rida Ungari rahwaluule ühes nootidega.

—ooo—

Päewauudised. Tallinna sõnumid

Mitigiugu koosolek

peale pühade mahaeaga peetakse ära teistpäeval, 25. aprillil kell 5 p. l.

Päewakorras 16 punkti, nende seas seaduseelndu Ahvena saarte mittetundlustamise ja neutraliseerimise konventsiooni finantseerimise kohta ja seaduseelndu rentide tegemise likvideerimise kohta. Peale selle veel mitmed seaduseelndud haridus- ja rahanduskomisjonide ettepanekul. Kommisjoni rühm esineb ettepanekuga põhiseaduse mõne paragraafi muutmise kohta. Sama koosoleku päewakorras on ka m. walitsuse wastused arupärimiste ja küsimiste peale.

Kawatjus Balti riikide terwis- holu konverentsi Tartus 8. juunil ära pidada.

Terwishoiu peavalitsuse ettepanekul on wälisministrium kõikidele Balti riikidele ette pannud 8. juunil s. a. Tartus terwishoiu konverentsi ära pidada. Somafugume kulle on jaadetud ka nõuk. Wenemaal ja Ukrainale. Konverentsi kujuneks omawaheliste terwishoiu konventsioonide lõpulikuks wäljatöötamiseks ja allkirjutamiseks. Kuna riikidele veel wastuseid saadud ei ole, on teadmata, kas meie poolt määratud tähtaeg kõikidele riikidele wastumõeldav on.

Rahwuswaheline kiiskuse wastu wõitlemise konverents

peetakse ära Brüsselis 11.—13. juunil s. a. Konverentsile on kutsutud ka Eesti esitajad.

Eesti laubanduslike ektuse tegevusest Wenemaal.

Ragu meie wastawalt poolt teatatakse, et ole laubanduslike ektuse Wenemaal wii-misel ajal ainuüksi lepingut sõlminud. Laubanduslike ektuse jaoks kiik hulk kaupad, kuid need lähewad waremalt sõlmitud lepingute täitmiseks. Eesti äride poolt on ektusele suuri pakkumisi tehtud, eriti põllutööriistade peale, tingimise, et kaupade ekt mitte rahas ei maksetaks, waid wastu-kauba-ga tasutaks, kuid ka põllutööriistade peale ei ole ektuse tellimisi saanud. Soikumist tuleb leetada nne wooluga, mis wälislaubandus-
ses Wenemaal praegu walitseb.

Martwa sild hõdrohus.

Wesi Marooma jões mõllab juba mitmen dat päewa ja ahwardab hõdrohõlitsus saada Marwa ajutisele raudtee-sillale. Juba on ta silla keltjala ümber betoon massiividest kaitse rikkunud ja määratud kiwimürakad ära wiiunud.

Karta on Zamburi poolse ferme (walge ferme) puitoe uhtumist.

Maja tõiduse tõttu sõitis Tallinnast õõsel wastu 24. apr. kõrgematest raudteeametnik-
kudest koosseisew komisjon wälja. —ei—

Estonia ja Wanemuise teat- ri ühinemine jääb takti.

„Wanemuise“ eraorralisel peakoosolekul 28. aprillil on „Estonia“ ja „Wanemuise“ teatri ühinemise küsimuses eitamale otsusele jõutud.

Suur weenputus Emajões.

Emajões kestab weetõus edasi. Päewa paari eest oli wesi harilikult seisust wähe roh-
kem kui 8 jalga kõrgem, pühapäewa õhtul ulatas ta aga juba peaaegu 10 jalani; hom-
mikul oli wähe üle 9 jala. Selle suure wee-
tõusu tõttu on wesi mitmes kohas, nagu pär-
mawabriku kohal, Liwa tänawa raioonis
jne., juba tänamale tunginud. Pärmiwabri-
ku telid on wee all. Nii tänawalt kui ka
telidest pumprawad aurupumbad juba mit-
mendat päewa wett tagasi jõe, — nimelt
jookleb selles kohas wesi läbi wesiwärawate
tänamale ja sealt edasi telidestse. Liwa tä-
nawa raioonis saawad inimesed ainult paa-
tide abil majadest, mis weest sisse piiratud,
wälja. Ka sadamas hakkab wesi üle kallas-
te tungima, samuti on osa kalaturgu juba
wee all.

Et ilm soojemaks on läinud, ja metjabes
weel küllalt lund olemas, siis on karta, et
weesi weel kõrgemale tõuseb. S.

Pärnu laht alles jääs.

Pärnus on laht alles jäänud. Nii-
meil algab harilikult ühesa päewa pä-
rast jääminekut. Sellepärast ei ole Pärnust
räämi loota.

Postühendus Wene- ja Sak- samaa wahel.

Näti lehtede teatel algab lähemal ajal
postiwahetus Königsbergi ja Moskwa wahel
Selleks on Wenemaal juba uued margid
trükitud, hinnaga 10—100 rubla tiik.

Õhu-ühendus Saksa- ja Läti- maahel.

Näti lehtede teatel algab mailmus õhu-
ühendus Berliini ja Riia wahel üle Königs-
bergi.

Enamlastewäline liikumine Georgias.

„Tamps“ kiruleb Georgias, et enamlaste-
wastane liikumine seal kudad ei raue; mäs-
sajad on hiljuti ühes prowintsis enam-
lasti tuntawalt lõõnud. Enamlastel on päris-
maalastega väga raske wõidelda; kuni nad
oma wägedega rahutustepaigale jõuawad, on
mäsajad juba teise maafonda liikunud, kus
nad uueks wastuhakkamiseks koonduwad.

W. bakanduse liikumise Läti peaministri kõne.

Majanduskomisjon arutab praegu im-
pordi ja eksporti kättenduste äraatamise
küsimust ja majanduslike kontroli süsteemi
küsimust üldse, s. t. wabakaubanduse proble-
mi.

Wabakaubanduse ideele kõige lähemal on
Itaalia ettepanekud, kõige tagasihoidlikum
on Jugoslaawia seisuhoit; Inglise delegat-
sioon asub test-põhiseoonil.

Wene komisjoni esimees tähendas, et
Balti riigid on impordi ja eksporti teelu-
seadusest (Prohibitsioon) loobunud.

Näti delegatsiooni esimees Meierowiz fin-
nitas selle wäite idelikkust ja kriipsutas alla,
et teelu äraatamine ei olewat toonud ene-
sega kaasa mingisuguseid halbu tagajärgi.
„Majanduslik rippumatus meie ei kaota-
nub, järeleweid ja wäljameid on läinud pea-
aegu tawalaalu, transiit laieneb, tööstus
elustub uuesti, walumta kirs on stabiliseeri-
tud ilma mõju amaldusteta walituse poolt.
Teelu asemel pidi Lätiwaja määrama kõrged
tolimaksud siisemeetamate kaupade peale,
mis pole mitte esimese järgu tarbeained kuid
kässolewal ajal on alanud tollitariifi libe-
raliseerimine. Näti riigile on wastumõeta-
wad nii Inglise kui ka Itaalia ettepanekud.
Meie terwitame rahuldustimdeg kõige wa-
dameelsemat otsust teeluühimuse lahendamise-
feks majanduslike rahu nimel.“ —ei—

Inglise tööliste ja tööandjate läbirääkimised.

ETM. London, 22. apr. Teistpäewal al-
gawad tööliste palwel läbirääkimised uuesti
laenukohustustõustuse konfliktis.

ETM. London, 22. apr. Läbirääkimised
Manchesteris puuwiilatõustuse konfliktis kat-
tesid tööandjate järelandmatuse tagajärjel.

—ooo—

Sõjaringkonnatöhlust.

Raiskamine meriwäe inten- dantuuris.

Wõõrriikide 1920. aastal pandi meri-
jõudude intendanduuris rewideerimine toi-
me. Komisjon, kes rewideerimist toime-
tas, leidis, et raamatupidamine oli niimõr-
forratus olekus, et wõimata oli ladu seisu
findlast teha. Weeruarikuluks läinud aast-
tal saadi raamatuid niipalju korda seada, et
rewideerimine algada mõis. Ladu seisu raa-
matutega mõrreldest selgus, et puudujääk
ulatas 572.593 marga peale. Ametnikkude
tegemus wõeti uurimise alla, kusjuures sel-
gus, et puudujäägi karmise eesmärgiga oli
ladusse murdwargus simuleeritud. Ladu
warahoidja Tombaki juurest leiti läbiotfi-
mifel tiik ülikonna riiet, mis suures poo-
lest ladus puuduma riidega kokku läks.

Majandusosakonna juhataja meriwäe
ametniku Johan Vooritsi wastu tõsteti süü-
distus, et tema hooletu ja labasas asjaaja-
mine ametnikkude kroonu waranduse rais-
kamist on mõimaldanud. Voorits ja Tom-
bak ennast süüdi ei tunnistanud.

Asja arutamisel mõietas sõjaringkonna
kohus Järwa maal. Eärewere walla kodani-
ku Edgar Zoolepi p. Tombaki, 24 a. m. kõig-
ijäraliste õiguste kaotusega ühes aastaks
wangiroodu, kuna Voorits õigeks mõisteti.

—1—

Õuufide paraad Tall'nnas.

Eila pühitsetid Tallinna skoudid ja gui-
des Riika Süri, skoutingu waimlise juhi mä-
lestuspäha. Nella 12 lõunal kogusid skoudid
ja guides realkooli ette, kust manufila saatel
sirgete ribadena raevoja platfile marfiti.
Paradi wõttis wastu haridusministri abi
Sauer, kes haridusministriumist ja Tallin-
na skoutide sõprade nimel skoute ja guides
terwitas ning tähendas, et skoutingu waim-
lise juhi mälestuspäha ühe tähtsama päewa-
ga Eesti rahwa minewikust ühte on lange-
nud, nimelt jüripäewa mäsuga, kus meie
orjastatud esivanemad enestelt orjaifteid
maha katkusid raputada, et wabadeks koda-
nikkudeks saada. Rahjuks ei läinud siis nen-
de unistused täide. Niiud oleme nii kaugele
jõudnud, et enast wabadena tunneme ja
teiste kultuurriikidega kaajas sammuda mõi-
me. Teite noorte kohus on seda wabadust,
mis nii suurte raskustega ja kalli hinna eest
tõtte oleme wõidelnud, kões hoida. Peale
selle puudutab kõneleja skoutingu tähtsust
meie noorte kasutuse alal.

Peale selle terwitasid skoute weel üleil-
lise skoutide keltjuhatus poolt Kamm ja Tal-
linna malewa juhatus nimel kapt. Lõnsfon.

Skoudid lahkusid paradiilt ülewast meele-
olus. Pealtwaatajaid oli kauris rohkesti.

Eesti ühistegelise liidu pea- koosolek

peeti ära eila Harju maakonnawalituse rini-
mides. Juhatas hra Siik.

Esimehena kanti ette liidu 1921. a. aru-
anne, millest selgus, et liidu ümber on koon-
dunud peaaegu kõik ostu-müügi ühijused ja
ühispaangad.

1922. a. eelwõne finantati 3.355.000 mar-
ga juurufes.

Tunnistati tarwikuliks liidu ametnik-
de toetuskasjat asutada, mille põhikiri was-
tu mõeti.

Uitels nõukogu liigeteks waliti: Tartust
— Siik ja Pärnust — Jakobson, kandida-
tudeks: Tartust — Einberg ja Rakwerest —
Sepp. Rewisjoni-komisjoni waliti: Lill,
Wene ja Laupa.

U. s. „Põhja Pant“ tegevus 1921. aastal.

U. s. Põhja pant pidas eila peakoosole-
kut. Aruande järele oli üleilubine läbiläit
1921. a. jookswal 3.489.432.805 marka 39 pen-
ni. Arjreis on tõusnud 51.617.881 marga
45 penni peale aruandeaasta lõpul. Puhasti-
kogu on saadud 4.830.411 marka 88 penni.

Panga põhikapitaal oli 1921. a. lõpul 10
miljoni marka, tagawarapital ja waran-
duse kustutamise kapital koos peale 427 tu-
hande marga. Riifumata warandus on
2.279.210 marga 21 penni wäärtuses.

Puhatafju jaotamiseks oli nõukogu ette
pannud dividendits 60 marka iga aktia
pealt määrata, s. o. 24 prots. aktia normaal-
hinnast. See ettepanek wõeti wastu. Wa-
limised finantati.

Demobiliseeritud sõjaväelaste liidu Tallinna osa. aasta peakoosolekut

peeti 23. aprillil s. a. „Sõdurite kodu“ rini-
mides, G. Tartu maanteel nr. 64.

1922 liikmest oli kokku tulnud 138, selle-
ga oli põhikirja järele koosolek ottsuendi-
muline.

Koosoleku aawas osakonna juhataja esimees
M. Lill. Koosolekujuhatajaks walitakse hää-
teenamusega M. Lill, abideks E. Riimann
ja L. Drewerk. Sekretärideks W. Abrams,
S. Esko ja Rajaf.

Sooskawa asjaajamises üle annab aru ju-
hatus esimees, selgitades liidu liikmetele
maa- ja kohaloomise küsimust, ektuures sta-
tistikilisi andmeid ja näidates, misjuu-
stest raskustega osakonnal on tulnud töötada.
Kasaruuande kannab ette laekahoidja.

Rewisjoni-komisjoni protokolli ette-
toodud wäidete kohta, mis juhatus tegevuse
wastu rahalisel alal rahulolematust jialda-
wad, annab seletust osakonna juhatus esi-
mees M. Lill. Seletusi äraikulades, ottsu-
tab peakoosolek ühel häälel juhatus poolt
ettepannud kasaruuannet mitte finantida,
waid selle läbiwaatamiseks nimetada 3-liik-
melise erikomisjoni, kellele ülesandeks te-
hakse läinud aasta aruannet rewideerida ja
erakorralisel peakoosolekul, mis uue juhata-
se aruandemise järele lähemal ajal kokku kut-
jutakse, rewideerimise tagajõrjeb ette kanda.

Uus juhatus ottsustatakse 11-liikmelise
walida. Annisel hääletusel walitakse juha-
tuse liikmeteks: Reuter, J. Poopuu, L. Dre-
werk, E. Riimann, Riemann, W. Abrams,

Solm, Rajaf, J. Lammor, J. Turf ja W.
Esko ning juhatus kandidaatideks: S. Es-
ko, J. Rajalus, U. Megerdt, A. Reigardt, M.
Lill, Loos, G. Asu, Pudsius, Traks, A. Re-
bast ja Reimut.

Möödaläinud aasta tegevuse rewideeri-
mife määratud erikomisjoni walitakse:
S. Esko, Pudsius ja Rajalus. Rewisjoni-
komisjoni — Mefas, Seberg ja Lauris-
son ning kandidaatideks: Reemann, Koppel
ja Ldu.

Koosolekujuhataja informeerib peakoos-
olekut eelolema II üleriiklise demobiliseeri-
tud sõjaväelaste kongressi töö kawaga ja
kannab ette juhatus seisuhoia üikfinte kong-
ressi päewakorra punktide kohta, mida koos-
olek heaks kiidab.

Kongressile walitakse järgmised 10 jaa-
dud: Reuter, J. Poopuu, W. Esko, E.
Riimann, L. Drewerk, J. Lammor, Ree-
mann, Toim, Paling ja M. Lill.

Raiskamine kirikus lõnet pidamas.

Pühapäewal, 23. aprillil kell 5 p. l. oli
Jaani kirikus pidulik jumalateenistus foori-
lauluga, oreli joolo ja sopraan foologa. Pü-
hitseti Tallinna „ewangeeliumi naiskelti“
teist aastapäewa. Kirik oli puupüsti rahvast
täis. Suud jarnast rohket osawõtmist ei tul-
nud mitte kirjutada mainitud naiskelti ar-
wele, waid tõmbejõuks oli ennekuulmaka
siindumus: n a i s t e r a h w a s p e a b k i r i k u s
waimuliku kõne. Pastor tegi jutluses hoo-
lega eeltööd kõneleja kasut: kiitis naissi nen-
de uskliku meeluse eest, seletas, et ristiusu
kaudu on naine wabaks ja mehega ühenäa-
riliseks saanud ning kriipsutas alla naiste
õigust waimuliku ameti pidamise peale.

Kinulajad olid juuresti hurnitatud jutlu-
jele järgnevast kõnest. Siinuti kaelu nii
palju kui suudeti, et näha „ajaloolist“ naist
ka kuulda, mis ta pajatab. Uuteaduse nais-
üliõpilane neiu M. Põld on nähtawasti weel
müga noor, sellepärast on ta hääln õrn ning
nõrk ja ei suuda saawatada mingisugust
effekti juures, rahwaga täidetud ruumis.

Keffkirikut ei wõinud peaaegu midagi
aru saada ka kõnest, kongemal ammuugi mit-
te. Sai muise nagu loeks ta raamatust il-
ma rõhutada ja pausideta. Pettumult hal-
kas rahwas kirikust wälja malguma. Kul-
dus troonilisi tähendusi meeste suust: „Sel-
lest ka niiud mõni õpetaja jaoks!“

Kui kõneleja oleks asunud kelet kirikut
kõrgel kateedril, aga mitte altari ees madala
puidi juures, siis oleks ehk ettel anne hoopis
teistiti wõinud mõjuda. Igatahes tuleb
mõrblemisi ebasõnnestunud ülesastumist kõi-
ge pealt halwa korralduse arwele panna.

Uleestimaalise tehnikufelti peakoosolek
peetakse ära 30. aprillil kell 1410 hommikul
Niiuti tän. nr. 8, Eestimaa merimeeste
ühilise ruumides. Päewakorras on muu
seas kelti läinud aasta tegevuse aruande
finantamine, tulewase tegevuskawa ja liif-
memafju juurise findlastmääramine, juha-
tuse ja rewisjoni-komisjoni walimine. Re-
gistreeritud liikmeid palutakse ka neid kaasa
kutsuda, kes weel kelti liikmeks ei ole as-
tunud.

Kunetus sadamas.

Pühapäewal, 23. aprillil kell 12 päewal
õdits sadamas elewaatori teel tagurpidi
manööwerdaja kaubarong weoautole otta.
Auto peal olid kaks meest, mõlemad nokas-
tanud olekus. Sadaohu filmabilgul kargas
üks meektelt ruttu maha ja hüüdis teist le-
dama tegema. Wiimane jäi aga hiljaks,
kuffus rongi ja auto kottupõrkamise mo-
mendil auto alla ja sai surma.

Sadama tööliste ja laenuwõetste hulgas
on joonime laialt maad wõtnas. Nii kat-
testati pühapäewal ühe laewa peal loosi-
mistööd laewa meeskonna ebasaine seiju-
korta tõttu, pärast seda kui üks meestest lae-
waruumi oli kuffunud. —ei—

Laewatõigu teated.

Laupäewal tuli reidile Norra aurif
„Nortient“ legalaubaga.

Wälja läksid: Wmeerika aurif „Wesi-
mead“, Norra aurif „Saturn“ ja Sakia au-
rif „Siegfried“.

Eila tulid sisse: Sakia aurifud: „Wallro“
foolaga, „Direktor Stolz“ tühjalt kartulite
järele, „Eibing II“ põllutööriistadega ja
„Olger“ tühjalt kartulite järele.

Wälja läksid eila: Eesti aurifud: „Torm“
manamuga Stettini ja „Waltoonia“ plan-
tudega Antwerpeni.

Täna tuli sisse Sakia reisiatlaem „Me-
gina“.

M. L. L.

Tented maafondadeft.

Tartumaalt.

Elwa walla asutamise küsimus.

Senini oli tuntud Elwa nimetus ainult raudteeaama ja juuhtusfoha nimena, kuid nüüd on täielikult jellenimeline omavalitsuse administratiiv - ühik. Juba mõnda aega on pööratud Elwa walla asutamise küsimusele, mis ümbruskonna waldades juuri laieneb. Elwa alevi ja selle ümbruskonna waldade kaudu oma maa-alalt ära ohwerdama. Elwa alevi ja selle ümbruskonna plaani järele tuleks allpool nimetatud waldadel järgmistel maad anda: Uderna wald — 1854.33 wafamaad, Bangoti — 278.60 wafam., Meeri — 711.22 waf., Pru — 20.48 wafam., Wastje-Roo — 117.72 wafam. ja Kõngota — 307.12 wafamaad. Kõige rohkem kaotaks Uderna wald, sest selle piirides asub peaaegu kogu termi praegune alev, kuna teistel waldadel mõiksem ala liitumise alla kuuluks.

Tartu maafonnawalitsuse administratiiv osakonna poolt on saadetud kõigile nimetatud wallawalitsustele ajutatawa Elwa alevi maade nimekirjad ja palub Elwa alevi wallalt lahutamise ja nimekirjas tähendatud walla järele olewate maa-alade Elwa kiiige liitumise küsimuses wallandufogus seisuksotta.

See igas wallas on ndufogud eitawale seisuksotale asunud tuues ette järgmisi põhjuji:

1. Elwa walla asutamiseks tuleks suurendada ümbruskonna waldadest ära lahutada, mida wallad, majanduslikult kitsust karta, lubada ei saa.

2. Mõned wallad peawad kaotama selle läbi turbarabad ja soo maad, mis on tarwilikud heina, karja ja turba tarwis ja nii mõned talud majanduslikult halba seisukorda paneb.

3. Maa-alade lahutamine wähenab waldade jistatulekuid, mis praeguse walla puurajajate tõttu neid veel hawemasse seisuksotale paneb.

4. Kõik liitumise alla kuulumatel maa-aladel elawad kodanikud ei ole mitte nõus ühendamisega.

Neid põhjuseid ette tuues on wallad eitawale seisuksotale asunud nimetatud küsimuses. Juba lähemal ajal tuleb see küsimus arutusele maafonnandufogus. J. M.

„Ruberoid“

on kõige parem katusekatmise materjal. Saada kontoris „Edafi“, Tallinnas, Sauna tän. nr. 3, k.t. 3, kõntr. 369.

Wirumaalt.

Mõisamaade wäljaandmine.

Wallandufogud määravad kandidaate allpool nimetatud päewadel järgmistel mõisate peale:

26. aprillil: Saljala wallandufogu Wamandija maade peale ja Pada wallandufogu Pada mõisa peale.

27. aprillil: Wao wallandufogu Antu ja Kaarma mõisa peale ja Erra wallandufogu Erra mõisa peale.

Maasajateks kinnitatud

on Maspere wallandufogu poolt määratud kandidaadid Kõsmu ja Pressi mõisate peale muudatuse, Sausti mõisa peale kõik peale kuue wähem eesõigustatud kandidaadi ja Soobu mõisa peale kõik nimepidi määratud kandidaadid.

Wiru maafonnandufogu

lähem koosolek on 6. mai peale määratud.

Wirumaa wallasekretäride selts

pidas hiljuti endise administratiiv-osakonna juh. S. Kurka juhatusel alla poolte sekretäride juuresolekul koosolekut. Tähtsaimaks päewakorra punktiks oli palgaküsimus. Et maafonnandufogu sekretäride seltsi poolt wäljatõttatud palgamäärad, mis Wirumaa 1. mail 1921. a. kuni aasta lõpuni maksid, muutis, alamäärasid kärpides, otsestati esineda ettepanekuga, endised määrad uuesti maksma panna ja selle ettepaneku toetuseks maafonnawalitsuse tegevust boikoteerida, maksukäskusi mitte laiali saata jne. ühenduses sellega mõeti maafonnawalitsuse liikmed, kes palga wähenemises süüdi leiti olema, kõwa arvustuse alla. Sekretäride kutsuste toimepanemiseks otsustati aga boikoteeritawa maafonnawalitsuse toetust polduda.

Wallasekretäride eksamile,

mis Rakweres 21. aprillil ära peeti, oli 8 eksamineeritawat ilmunud, sellest 6 eksami ära tegid, nimelt: Rudolfinna wallasekretär G. Uustal, Kõhla wallasekretär J. Kaup, Saffi wallasekretär M. Kellendemann ja wabatahtlikult eksamile ilmunud Joh. Peedo, A. Lomberg ning W. Karuks.

Palme wallasekretäri walimistel

mõistlesid 12. aprillil kolm kandidaati, Wiru maafonnawalitsuse end. liige S. Kurk, end. rahwawäe komisjoni sekretär P. Kers ja kooliõpetaja A. Feldbach Kadriast, end. wallasekretäri. Sekretäriks waliti wiimane nendest.

Mäetaguse wallasekretäriks

waliti 19. aprillil kolme kandidaadi hulgast P. Kers.

Teise üle-wirumaalise lastepidu,

mille lastekaitseühingu Wirumaa osakond 11. juunil Rakweres rahwawäe korraldab, täotab ettekannete poolest tubli saada, sest jeni on juba 17 lastekoori üle 600 lauljaga end ülesannud. Ihenbatud kooride juhatajaks on herra E. Rosenberg palutud. Läänud aasta eeskujul korraldatakse maalt koolilastele 12. juunil õpetaif Rakwere tööstuse- ja muudesse asutustesse, ning tähelepanemiseväärt kohtadesse.

Raste suwefolonii

korraldab E. lastekaitse ühingu Wirumaa osakond tulewal juunil Wiru rannas. Kolonii ülewalpidamine läheb eelarwe järele 160 tuhat marka maksma, misjaguse summa katmiseks töö- ja hoolekandeministeerium 50 tuhat marka on lubanud. Koloniisse wõetakse 50 nõrga terwisega koolilast wästu, waeled ilma tasuta, jõudab 1500-margalise tasu eest kuus. Rapfi koloniisse wõetakse wästu koolijuhatajate ettepanekul.

Loetusrahad lastekaitse ühingule.

Rakwere majandus-ühitus on 5000 marka ja Wiru Bank 3000 marka lastekaitseühingu Wirumaa osakonnale toetuseks määranud.

Loomatoidu puudus Wirumaal.

on pika talwe järeldusel tuntawalt suur. Seinte ja põllupõhu otijaid käib igal pool ümber, aga müüjaid leidub wähe.

Linna ümbruses on loomatoidu puudus veel suurem, kui kaugemal maa sees, mis jellest tuleb, et kõrgete hindade tõttu sealt rohkem heinu turule toodi. Kõesolewate halbade teede järeldusel on linnas heinte puudus ühine.

Rehwa toitmise tagajärjel on loomad äralõppemas ja nii kõhnad, et ei piisi jalul josta. Paljud on loomi tärkliie jätistega katsumud toita, mida tärkliisewabrikust paraja hinna eest on saada.

Räänemaalt.

Sauna küsimus Saapjalus.

On küll olemas loopeal faks sauna, kuid need on nii armetumas seisuksotras, et neid termishoone nõudeid pilmas pidades, juba ammu kinni oleks pidanud panema. Korratu, mustus ja lohatus on neis olemas. Et linn siin rahulikuks pealtwaatajaks ei wõiks jääda, peaks sammufid astuma, et Saapjaluse korrapäraline ja termishooinline saun saaks ehitatud.

Maalt ei pääse linna.

Et praegu maal veel lumetee on, 22. apr., kuna linna wulitfad lumest puhtad, ei pääse maainimesed regele linna wulitfal enam kuidagi wiiji edasi. Sellepärast tullahe linna ainult hädakorraldusel — wanfritega. Saapjalu ja Noa-Moosti wahel on lahe jää apraks lõinud, nii et ülekäimine wõimatu — niisama ka Wormsi, Siini, Mõhu ja Saaremaa wahelisel teel.

Reuade linnud jälle siin!

Wahetajal suure kiirga ja lume eest põgenenud fultdnofad, loofesed ja linawästriks on jälle tagasi tulnud, enefega kaasa tuues kurgi, luikeseid, anisid ja laglesid, keda siin ja seal juba rohkesti näha.

—ooo—

Esperanto alalt.

Esperanto kutsufesb.

„Espero“ teatab, et wiimane tähtsag Esperanto kutsufestel fiskefirutamiseks on 24. fkp. ülesandmisi wõetasse wästu esmaspäewal „Espero“ ruumes, Wiru t. 16, fella 7—10 õhtul. Kutsufest algus 25. ja 26. fkp. Kutsufest on korraldatud, et wõimaldada wõimalikult paljudele Esperanto harrastajatele osawõtet felsingis augustikuus ärapeetawast üleilmilise Esperanto kongressist.

Kiikline toetus Esperanto kongressile.

„Esp. Tr.“ teate järele on Soome riigivalitus annetanud 14. üleilidile Esperanto kongressile, mis ära peetasse käesolewa aasta fülgiel felsingis, toetufena 50.000 Soome marka.

—ooo—

Koorfoo teated.

Geeti apostiliku kiriku noorte ühing.

Geeti apostiliku kiriku õpetaja Laari ette wõttel kutsuti kolmandaks ülestõusmise pühaks koku kolme wiimase leeri osawõtjaid, kes selle kiriku juure noorte ühingu ajutamise wõimalusi läbifalufid ja ka ühingu ajutada otustasid. Selleks waliti ka ajutine wieliilmeline juhatus, kes põhifirja wäljatõttab ja 7. mail koku kutututawale peakoosolekule teda läbiwaatamiseks ette paneb. Ühing saab töötama neljal alal: kirjandus, laul, muusika sport.

—ooo—

Kiigifohu

Administratiiv-osakonna wõltsit kohtuistungil, 29. aprillil 1922. a. kell 10 hont. Tartus, riigifohu ruumis on järgmine toimetuse arutusele määratud:

Kolmandate ühikute Hans Mikku ja Peeter Kusti woliniku adw. P. Kanguri ja Tartu maafonnawalitsuse woliniku J. Priimäe rewisjoni kaebufed Tartu-Wõru rahufogu otufse peale 7./21. nowembrist 1921. a. Peeter Naudi ja Otto Puuseppa kaebufes Tartu maafonnawalitsuse otufse wästu 22. märtsist ja 28. mail 1921. a. Rõngu wallaste farjamõisast planeeritud frumtide peale maa-faajate määramise asjas.

—ooo—

Kas on kosmos piiritu?

Doffent W. Ruppfer (Tartus). (Dõpp).

Kuidas sellest aru saada? Sest farnama mõistus näib meile kätfa wõimatu olewat. Kui ruum ei ole lõputa, siis peawad olema tal piirid. Kas mitte nii? Aga misjagused piirid wõiwad olla ruumil? Ei, ruumi enefie piirifid meie enefele ettekujutada ei juuda. Aga feda ei ole tarwis, fefi et üleilidife juh-telifufe teooria järgi ruumil ei ole kufagil piirifid, aga fiiiski ei ole ta lõputa, waid tal on kätfa kindel (ehf kiil wäga fuur) maht. Aga farnast ruumi meie endale ettekujutada ei saa, waatamata endi ettekujutamiswõime pingutuste peale. Ja ehf kiil meie endife kätfa felgelt farnast ruumi ettekujutada ei juuda, wõime meie fiiiski abftraftifelt mõteldes aru saada, milles feifab Einsteini teoorias wälja delnud selle uue ilmaruumi õpetufe mõte.

Matemaatiferid teawad juba ligemale iada aastat, et „meie“ ruum, mis ulatab wpmata fangele igasfe külge ja mille geometrilifil omadusi meie endile nii felgelt ja fergefti wõime ettekujutada, ei ole mitte „ruum üleilidife“, waid ainult üfs wõimalifkudeft ruumi liitideft, mida na nimetajid „Eukliidilifeks ruumiks“. Dr. wõimalifud fa teifed ruumi liigid, täiefti teififugufe geometrilifite omadustega. Nendef nimetame, näitufeks, nõndanimefatud eukliidiline ruum ehf tema farnane ffaäri-line ruum. Selle ffaärilife ruumi geometrilifed omadused lähewad terawalt lahfu meie harilikust eukliidilifist geometriast. Nii näitufeks ffaärilifes ruumis paralleelfeid ffaärid üleilidife ei ole; igafugused faks firtet fõifurwad. Edafi, ffaärilifil ruumil ei ole kufagil piige, kuid fiiiski ta ei ole lõpu-

ta, waid tal on täiefti kindel, lõpulif maht. Wõimata on endale farnast ffaärilifil ruumi ettekujutada. Kõidifed ruumi liitidest wõib inimese teadwus endale felgelt ainult eukliidilifil ruumi ettekujutada. See eukliidiline ruum on niimõrd kindlasti meie teadwufesse peififunud, et igafugune katfe, endale teift liit ruumi ettekujutada, peab lõppema täieliku mittefõrdamifefuga.

Aga kas fee tähendab feda, et „reaalfel ruumil“, fee on fiiilifilife ja materjaalse kos-mofe ruumil, on samad omadused kui eukliidilifil ruumil? Sest on loomulik ettekujutata, et inimese teadwus on harjunud juft feda liit ruumi kujutufega, mis rohkem wästab materjaalsele kosmofele. Rahjuf näitab aga teaduste ajalugu, et fee ei ole nii. Inimese teadwufesse on kindlasti pe-fifunud mitte fõige õigemad, mitte fõige rohkem tegelifelu oluforale wästawad kujutufed, waid fõige fõõõfamad selle poolloomalifu elu ülewalhoidmifeks, mida inimfugu elas mitmete tuhanded aastate jooksul. Sellepärast fiiis nähti iga inimese filmaringi laienemifil ja mõistufse arenemifef afimel, et ühes ehf teifed, tuhanded aastate jooksul kindlasti omandatud kujutufed tulid fõrmale heita, kui täiefti fõlõmatud ja wähetada uutega. Mitu tuhat aastat elas inimfugu kindlas arwamifes, et maafera on lame, tafapinnaline fefa, et „ülesfe ja alla“ on mõnesugune abfoluteft fift ruumis, et maafera feifab paigal, aga kaewas ühes tema fiiige kinnitatud tähtedega tiirleb kui farufel ümber maafera. Igafeks neift arwamifefest oli täiefti fõnnis praktilife elu jaoks, feni kaua kui inimene elas weel primitiwifet elu wõifefe maafera pinna ofa peal. Ja näitufeks, farnase elu jaoks on kujutus, et maafera on lame, tafapinnaline fefa, mitte ainult fõbuline, waid ta on ühtlafi fa

foõõfam ja lihtfam, kui kujutus kerakalifist maaferaft. Aga inimese filmaringi laienemifel wiifid need kujutufed konfliktidele tegeliku oluforaga, reaalfetele faktidele wästufraäfimifef ja neid tuli selle tõttu fõrmale heita, wähetada teiftega, rohkem faktidele wästawamate kujutufestega.

Kui üldine fuftefifufe (relatiwiteedi) teooria lõpulikult õigeks tunniftatahe, fiiis oleme jälle analoogilifes seisuksotras meie ilmaruumi kujutufega.

Tuleb tunniftada, et meie eukliidiline ruum wästab tegelifkufele materjaalse kosmofe geometrilifitele omadustele ainult ofalt, ainult teatud fiftastes piirides — nagu kujutus maaferaft kui lamefadt fefaft, mis fa fiftastes piirides wõetud tarwilifel määral wästab tõelifufele. Tuleb ära harjuda fellega, et materjaalse kosmofe ruumil ei ole eukliidilife ruumi omadusi, waid ffaärilife ruumi omadused, mis on kätfeamatud meie mõistufele. Teadufes tuleb töötada mitte ainult meie harilikul „Eukliidilife“ geometria abil, waid fa „Mitteewkliidilife“ geometria abil, nagu feda teewad A. Einsteini, S. Weyli ja teifed, töötades ühife fuftefifufe (relatiwiteedi) teorii kallal. Aga kuidas wõib töötada geometria abil, mille ühtki laufet meie endile ettekujutada ei fõa? Aga tõelifelt feifuord ei ole fuguigi nii halb, kui ta ühele mitte-matemaatiferile näib olewat. Selleks, et teha mingifugufi geometrilifil arwamifil, ei ole tarwidus, et jaoks endale wästawaid omadusi ette kujutada. Kõrgemal matemaatikal on lõpmatu wõifefte analüüfide näol palju wõgemam fõjariift kui piiratud ja ühefõlgne inimese geometrilifine ettekujutus-wõime.

Nii fiiis, kui Einsteiniil on õigus omas üldifes fuftefifufe teoorias, fiiis elame meie ffaärilifes ruumis. Kui meie lähifime rän-

dama fellefse ruumi, fõgu aeg m õ õ d a f i r - get j o o n t, fee on walgufe kiire fihis edafi minnes, faktuifime meie lõpuks jälle, peale pikaajalist rändamist wõõrafte wõifefte fiftseemide fefale, tuttawatefse paikadesse, ning ühtlafi meie päife fiftseemi. See on famuti, kui rändamifel otfe fihis edafi fuure fefa pinnal, näit. maafera pinnal, meie jälle jõuame wanadesse paikadesse, fust reifu algafime. Ja famuti, kui fuure fefa pinnal rännates meie fustil ei leia felle pinna piirifid ja selle peale waatama-ta fee pind ei ole lõputa fuur, ei leia meie ka ffaärilife ruumi piirifid, kuid fiiiski tal on kätfa kindel maht, ning ta ei ole lõputa fuur. Üleilidife on analoogia ffaärilife pinna ja kerakujulife fefa pinna wahel täieline. Kui mitte abifk wõtta matemaatilifi wäljaarwamifil, fiiis ainufefeks abinõufeks arusaada, mis on ffaärilifine ruum, on selle analoogia uurimine.

Wäga wõimalik, et kui fee õpetus maailma ruumi lõpulikufest faab teadufes ja inimefonna wärawaates walitewaks, fiiis tuhanded aastate päraft, järk-järgulife inimfoo ümberfawatamifil teel mitme põlwe jooksul, faab inimese teadwufest wäljatõrjutud arufaamine praegufest eukliidilifist ruumist ja areneb wälja omadus — endale felgelt ettekujutada ffaärilifil ruumi. Ja wõib olla lähew kumagi mis Magelhaeni „ümber ilma reifu“ fuurde ilmaruumi ja jõuab tagasi „foju“ (maafera peale), juft wästufidifist fiiifst, kui fee fust ta oma reifu algas. Kuid kõik need wõimalufed on feni ainult hõmitawad fantaafiad, mis leiduwad kirjandufes ifegi juba enne Einsteini. Matemaatifer ja kirjantif Kurt Gafswitz kirjeldab farnast reifu omas jutufufes: „Wie der Teufel den Profefor holte“.

Kirjanikkude an laifets.

Serra haridusminister G. Bauer on enes-
tel Riigikogu koosseisul 4. apr. j. a. järgmiselt
lubanud öelda:

„Mis loomate kirjanikkude ja kunstnikku-
de riikliku toetamisega puutub, siis ei ole
meil järeleandmatust kirjanikke, keda toetada võiks
on ainult „lendamataid figu“ („L. Teataja“
nr. 78, 1922.).

„Seideti ette, et küllalt pole toetatud
noori kirjanikke ja kunstnikke. Aga neid
pole olemas, pole ühtegi Zuhani Aho far-
nast, tema asemel on ainult lendamataid figu
olemas“ (Riikvaleht nr. 79, 1922.).

Ühtlasi finitistid koosseisul viibinud
istud, et ministri kõnes tdesti neile referaa-
dele vastavalt lausud on leidunud.

Nii on siis kirjanikud: A. Adson, A. Alle,
J. Barbarus, A. Gailit, E. Enno, A. Kivi-
las, J. Kärner, J. Lintrop, D. Suts, M.
Metsanurk, J. Mändmets, E. Peterjon, R.
Reimann, W. Rida, R. Rohk, R. Rumor,
J. Semper, G. Suits, R. E. Sööt, A. G.
Tammisaare, A. Tasa, R. Tuglas, M. Under,
E. Wilde, G. Wisnapuu ja kõik teised ilma
erandita hra haridusministri arvates ai-
malt „lendamataid figu“?

Mis keegi hra Bauer Eesti kirjanikest
teab ja arvab, see ei huvita meid vähemal-
gi määral. Kuid jün on tegemist Eesti
kultuuripoliitika ametliku juhiga, kelle otsus
on lausitud parlamendi kõnetoolilt kui vo-
litsuse arvamine. Sarnast harimatut mõni-
kust pole enesele lubanud viist veel ühegi
riigi haridusminister oma maa kogu kirja-
nikkude pere kohta.

Me protesteerime selle kultuurilageduse
ja tooruse vastu!

Te võite jätta Eesti kirjanike ilma iga-
suguse ühiskondliku toetuse, nagu ta seda
on seni olnud. Te võite Prantsu ja Truus-
manni Eesti kultuuri kohta tähtsamaks pida-
da kui Eduard Wildet või Gustav Suitsi,
nagu seda seni olete teinud. Kuid kui te
kõige lihtsasti meid veel järele kummal amet-
likult mõnitada mõtlete, siis teadke, et me
seda waifides ei taha kindlasti!

Braegu õpetatakse loides haridusminis-
teeriumi poolt finitistid ametliku program-
mi järele la uue Eesti kirjanike, j. o.
tutvustatakse õpilaste la „lendamata figu“
loominguga. Kui meile uue kirjanike po-
le midagi müürit, siis ei peaks haridusminis-
teerium lubama sellega loolides oega viita.

Kuid me usume, et meil veel inimest lei-
dub, kes teavad, kui palju Eesti kultuur
meie kirjanikele võlgneb. Ja me usume,
et vähemalt need kultuurinimesed ja meie
gaavuse ning protesti tunnet jagavad.

Mitte hra Bauerile, vaid neile, kes kir-
janike tähtsusest kultuuris aru mõistavad
saada, veel üks märkus. Meil on järele
ütlema, kui on kine kirjanike toetamisest:
meil pole huvi kirjanikke, meil pole Zuhani
Aho! Rubage sel puhul Aho eluhoost mi-
dagi meele tuleb: 1889. a. läks Aho riigi
stipendiumiga välismaale, tagasi tulles
avaldas ta romaani „Alfi“ ja kui 1891. a.
maapäevale polve ehitati kirjanikkude abi-
raha asjus, siis pääses seal torm lahti: kas
niijuuguste „jopakirjanikkude“ peale, nagu on
Aho oma „Alfi“ga, peab Soome rahva raha
raafatama! Ja ainult sellepärast ei jäänud
Aho abirahast hiljem ilma, et maapäeval
mitte ainult „Bauerid“ ei istunud. Aho,
seda nüüd suurimaks Soome kirjanikuks pea-
tatakse, jaid ferd ajakirjanikes osaks kõige
tooremad mõistused. Tema eest hoiatati
noorjugu ja „kolblane seltskond“ eitas teda.
Kuid et teda algusest peale ometi la toetati,
see olenes sellest, et Soome ametlikult kultu-
rielu juhid ise kultuurilisemad olid, kui nad
seda meil näidab olevat.

Kirjaniku suurus pole midagi absoluut-
set ja objektiivset. See olenes ta rahva kul-
tuurilisest arengisajast. Sellepärast är-
gu võrreldagu erinevaid kultuuriaastmeid ole-
vate rahvaste kirjanikke. Ja Jannsen pak-
kus rahklemata kõige suuremat, mis tema
ajal oli võimalik, nagu teavad seda praegu-
sedki kirjanikud. Nagu tema meie vaimu-
elu edasi viis, nii loobab seda teha ka ole-
viku kirjanikkude pool. Alalugu alles ot-
ustab iga ühiku kirjaniku lõplikult juuruse
kõikumise. Olevikus on aga tähtis, et kirja-
nikkude juuruse üle vaieldes kirjanikest en-
nast ei unustataks!

Kirjanikkude teiskomitee.

Mis'uguste raskustega tal- vine laenuvõit ühenduses on.

„Suvubstadsbladet“ toob ajalehest
„Sungö“ järgmise kirjelduse, mis „ahviti lae-
vafõitu kujutab: Jädmuraja „Wäinämöi-
nen“ oli 2. aprillil aurikult „Megre“ ja
„Pited“ Sangõst väljajoomisel ja kui ta 42
meremiili kauguses jää kergeks muutus, neid
iiki edasi sõita lasti ja ühe tagasi võõra-

nud ning aurikut „Griida Horni“ lausa mõt-
tes kes jätketulemas oli. Väheuses olev
Saffa vedurlaev „Seeadler“, kes petroo-
leumi praamiga teel Tallinna oli, palus ka
et teda Sangõsse viia, kuid seda ei võt-
nud „Wäinämöinen“ teha, mille kapten seda
kõige suuremaks rumaluseks arvab, et pra-
guisel raskel jääajal praami sõitu meie mees
ettevõtta. „Seeadler“ jõudis siiski õnneli-
kult oma praamiga Tallinna.

Varsti tuli „Sampo“ telegramm, et
tema „Poseidon“iga Tärnsfäri ligibal jääs
finni on, ja et Saffa aurik „Günter Rufs“
teel Tallinnast Sangõsse, Segelsfäri lähedus-
es madalikule ligibal on. Varsti peale
seda tuli „Sampo“ pealt käik, et temale ja
„Poseidon“ile abiks tulla, ja kui võimalik
la „Günter Rufs“i aidata. „Griida Horn“
viidi kergemasse jäässe ja „Wäinämöinen“
ruttas täie auruga oma seltsimehele abiks.
Varsti nähti ka mõlemad laevad jää sees
finni kruitus ja pressitud, „Poseidon“ oli
koguni üsna viltu ühe külje peal. Jää muu-
tus järjelt iika tugevaks ja paksuks.
Kergemaid kohti ülesõitides, lähenes „Wäi-
nämöinen“ aeglaselt mangisolevatele. Ma-
tasa pidi tagasi käiku andma, et uut hoogu

võtta. Äpüks jõutigi „Poseidoni“ juure,
kuid seal jäi ka „Wäinämöinen“, vaatamata
oma suure jõe peale, finni. Ei jäänud
muud üle kui filjetankidega laeva viltu
lasta, mille läbi ta siis jälle wabanes.
Kolme tunni fibeda töö järel olid siis wi-
maks kella 10 paiku õhtul „Poseidon“ ja
„Sampo“ lahti ning jätkasid oma teekonda
Tallinna poole, kuhu esimene teisel päeval
kella 2 ajal päewa jõudis. „Wäinämöinen“
pööras Sangõ poole, sest pimeduse ja lume-
tuisku tõttu oli võimata „Günter Rufs“i ai-
data. Peale seda ei olnud see ainuke laev
mis abi tarvitas, sest Ameerika aurik „Cas-
tern Cross“ ja Saffa aurik „Strakburg“,
viimane wigastatud propelleriga, palusid ka
abi.

„Wäinämöinen“ oli kõigest 8 meremiili
Sangõ tuletornist eemal ja sellepärast loo-
deti paari tunniga sadamasse jõuda. Kuid
jääolud olid sõna tuulega väga rasketeks
muutunud ja alles kella 6 paiku hommikul
jõuti Sangõsse. Alalise hoogu võtmisega,
tuli kogu jõe töötada, et ennast jääst läbi
rauda. Täiesti ühe imelik talve, kui ap-
rillis raskem jää on kui veebruaris eht
märtsis.

S. D.

Seated Wenemaa'l.

Wene põllumajandusest.

Talupoja seisuford Wenemaal on era-
fordelt raskel, kirjutab „Berl. Zbl.“ eritirja-
laaja Wenemaal: Mõistate jagamine ei
sünninud maanälgas kaugeltki igalpool kustu-
tada. Paiguti omandas iga talupoeg ainult
ühe sajanditu desjatiini maad; kõige rohkem
on kaks desjatiini mehe peale saadud. Mi-
nult 10 protsenti läks Wenemaa viljakand-
võist pinnast 1916. a. revolutsiooni ajal ta-
lupoegade kätte, rääkimata rendimaast, mida
talupojad varemgi harisid. Kõik metsa-alad
la kogukondade omad, riigistati, kuid talu-
poegade õnneks saadeti ainult paberil.
Ra oja mõisamaid läks riigi kätte; riikline
majapidamine oli aga nii vilets, et mõisaid
peagi hakati endistele omanikkudele tagasi
pakkuma — jama kui vabrikuid. Suurem
oja mõisatelt müludat on ära jagatud, nii
et nende tagasiandmisest enam ei saa juttugi
olla.

Korraldiku põllumajandusest talistab kõige
rohkem talupoja raskel seisuford valituse
suhtes. Mida kaugemal ta suurematest lin-
nadest asub, seda raskemalt kannatab talu-
poeg raha väärtustuse all. Narkes koor-
maks on temale ühtlasi naturaalmaks ja
töökohustused, mille eest pealegi maks
võlgu jääb; nii võlgneb riik talupoegadele
puidu eest üksi üle saja miljardi.

Kõikviipid Wenemaa endistes vilja sisse-
veebajates kubernangudes oli 1921. a. 7 mil-
joni desjatiini; 1916. a. — 11.7 miljoni
desj. Endistes vilja väljaveebajates kuber-
nangudes oli 1921. a. 19 miljoni desj. Kõikvi
all, 1916. a. — 84 miljoni. Karjafasvatuse
on nii tagurpidi läinud, et 20—25 aastat
kulufid, enne kui see endistele forguale tõe-
seb. Eriti hobuste puudus annab ennast
põllumajanduses valusalt tunda. Mis ta-
lupoeg kõigist viletsustest hoolimata laad,
sellest mõtab suurema jao riik endale, et lin-
nastid varustada, sõjaväge toita jne. Taga-
järele on, et maal ainult nii palju tööd
teha, kui oma elatamiseks hädasti vaja.
Grandiks on üksnes külad linnade lähedus-
es; seal on maalanikud täielisteks maro-
döörideks muutunud.

Kaugemal maal ei suuda talupoeg lin-
nast osta kõige hädalisemat tarbeasju; üegi
Wene vabrikute praegune vilets tootang
on Wene ostujõu kohta liiga suur. Ainult
latalbane krediid võiks põllumajandust aidata.

Kõigest viletsust hoolimata on Wene ta-
lupoeg revolutsiooni järele midagi võitnud:
see on tema arenev isetegevus, mis igalpool
avalub, kus elutingimised selleks mahugi
loodud on. See arenev isetegevus avaldub
püüetes paremaid töö- ja majapidamise-
viise leida ning sunnib põllumajandust ühine-
mise vartal endi seisuforda parandama. Põl-
lumajanduslike ühingud (seltskonnad) on
punaride kommunistlike partei tõrval kõige
tugemamad organisatsioonid Wenemaal.
Nende ühingute taub on ostad maamees lin-
nast, mis tal tarvis ja varustab linna
maajadustega, ilma omegi midagi võlgu
andmata. Põllumajanduslike ühingute te-
gelased avaldavad nii arust mõistust ja
isetegevust, et Wene intelligents kõnelema
on hakanud Wene talupoja „amerikaniseerumise-
miste“. Autgi „amerikaniseerumise“ veel
hull maad on, ei saa talata, et Wene talu-
poeg viimaste aastate jookul tuntavalt on
arenenud.

Mr.

Tänuavaldus.

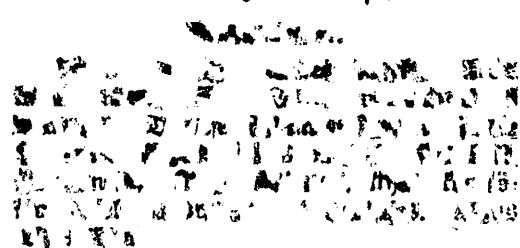
1. ja 2. aprillil j. a. wigastatud sõjamees-
te ühingu Tallinna osakonna poolt tööfoo-
lide laiendamise ja wigastatud sõjameeste
ja nende perekondade toetamiseks toimepan-
dud karbiforjandust on saadud üldkõige
98.657 mk.; peale selle mitmesugust peenikest
mälisraha.

Osakonna juhatuse avaldab oma kõige soo-
jemat tänu Tallinna osakonda toimetustele,
kes maksuta üleskutsed avaldunud, kõigile
forjajatele ja neile kes forjandusele kuldagi
viisi lausa aidanud on, ning kodanikkudele
kes oma lahtete annetega wigastatud sõja-
mehi toetanud on. Juhatus.

Kirjavastus.

—af— „Muljed okupatsiooni ajast“ ei
ilnu.

Teater ja muusika.



„Götter“ teater.

Esmaõhtul „Mängupõrgu“,
Teisipäeval, „Stambuli roos“.
Kolmapäeval, 27. apr. esietenduseks E.
Kallmani operett „Gollandlanna“.

Teatritüüroo.

Uus helitöö.

Otto Hermann on suurema helitöö, sin-
foonia Osur, lõpetanud. Helitöö tuleb tu-
leval hooajal ettekandele.

Kurid.

Tallinna börsi turjel.

22. aprillil 1922. a.

Waluuta	Seisud	Õhtu	Wäljalub
1 Naesterling	1493	1490	1495
1 Dollar	338	335	338
100 Saffa riigimark	—	126	127
100 Soome mark	625	624	627 1/2
10 Rooti kroon	—	8750	8800
10 Daani kroon	—	7135	7180
100 Prantsuse frank	—	3100	3140
100 Hollandi gulden	—	12750	12850
100 Eesti rubla	—	127 1/2	130
100 Šveitsi-Slowaakia fr.	—	660	670
1 Rulo rubla	—	165	—
100 Poola kroon	—	—	—
100 Norra kroon	—	—	—
1000 Eesti kroon	—	—	—

GA. Riias, 22. apr. Ita. Kurid.
Naesterling 1147, dollar 259.75, Prantsuse
frank 24.25, Rootsi kroon 67.75, Norra fr.
49.50, Daani kroon 55.25, Hollandi gulden
98.50, Saffa riigimark 0.95, Soome mark
4.85, Eesti mark 0.78, Poola mark 0.68.
Šveitsi-Slowaakia kroon 5.21, 10 Eesti rubla
1225, Belgia frank 22.25, Rätt 5% laen 105,
kuibfrank 50.00.

GA. Stockholm, 22. apr. Riigipant no-
kerib täna: Naesterling 17.00, Saffa mar-
gad 1.47, Prantsuse farngid 30.15, Belgia
frangid 33.25, Hollandi guldenid 146.75,
Norra fr. 73.75, Soome margad 7.25.

GA. Berliin, 22. apr. Kurid. Naes-
terling 1187.50, dollar 266.53 1/2, Hollandi
guldenid 10.187.25.

GA. London, 21. apr. Kurid. New-
York 4.42, Montreal 4.51 1/2, Pariis 47.52 1/2,
Brüssel 51.57 1/2, Berliin 1215, Rooma 81 1/2,
Saksamaa 22.72 1/2, Amsterdam 11.64 1/2,
Madrid 26.44 1/2, Wiin 38.000, Stockholm
17.00, Kristiania 23.20, Kopenhaagen 20.77 1/2,
Ateena 99, Buenos Aires 48 1/2.

Moskwa börs.

Kurid Moskwa börsel olid 18. aprillil
järgmised: 1 Ingliise naesterling —
12.500.000 rublogude rubla, 1 dollar —
2.750.000 n. r., 1 frank — 230.000 n. r.; 1
Saffa mark — 8.400 n. r., 1 Rootsi kroon
625.000 n. r., 1 Soome mark — 43.000 n. r.,
10 Eesti rubla — 13.500.000 n. r., 1 Rätt
rubla — 9500 n. r.

Wastutaw toimetaja: J. W. W. W.
Wäljandja J. W. W. W.

